

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

RAPPORT UV ÖST 2004:36

ARKEOLOGISK FÖRUNTERSÖKNING I FORM AV ANTIKVARISK KONTROLL

Nordväst om Åbyboplatsen

Sökschakt inför fjärrvärmenedläggning

RAÄ 36, Åby

Sportv. 5, 6, 7A, 7B, Holmsv. 3, 5, Lindbyv. 4, Grönlidsv. 4.

Kvillinge socken, Norrköpings kommun, Östergötland

Dnr: 424-1677-2004

Magnus Rolöf

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Öst

Roxengatan 7, 582 73 Linköping

Tel. 013-24 47 00

Fax 013-10 13 24

uvost@raa.se

www.raa.se

Text, grafik och layout Magnus Rolöf

Utskrift UV Öst, Linköping 2004

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3

© 2004 Riksantikvarieämbetet

Rapport UV Öst 2004:36

ISSN 1404-0875

Innehåll

Bakgrund 5

Topografi och fornlämningsmiljö 5

Syfte och metod 5

Tidigare undersökningar 6

Resultat 6

Referenser 7

Administrativa uppgifter 7

Bilagor 8

Bilaga 1. Undersökningsområde 8

Bilaga 2. Schaktöversikt 9

Fig 1. Utdrag ur Gröna kartan med platsen för undersökningen markerad. Skala 1:50 000.

Nordväst om Åbyboplatsen

Sydkraft ÖstVärme AB planerade under 2004 att utföra fjärrvärmenedläggning inom och i anslutning till RAÄ 36 (Kvillinge sn), en gropkeramisk boplats. Efter beslut av Länsstyrelsen i Östergötland (2004-06-16) utförde Riksantikvarieämbetet, UV Öst, en arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll i det berörda området. Det bedömdes att de planerade arbetena inte kom i konflikt med lagskyddad fornlämning, varför de kunde utföras utan ytterligare arkeologisk åtgärd. Det bedömdes dock som möjligt att fornlämnings nordvästra begränsning alltiämt kan återfinnas längre ned i den nu berörda sydöstslutningen.

Bakgrund

Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar UV Öst, har på uppdrag av Länsstyrelsen genomfört en arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll vid Sportvägen (mfl) i Åby, Kvillinge socken, Norrköpings kommun. Anledningen var att Sydkraft ÖstVärme AB avsåg att utföra nyanläggning av fjärrvärmeledning, samt ansluta till berörda fastigheter.

Arbetsföretaget berörde fast fornlämning RAÄ 36 (Kvillinge sn), en gropkeramisk boplats, vilket föranledde förundersökningen. Sammanlagt omfattades omkring 300 löpmetrar av arbetsföretaget (motsvarande omkring 180m²).

Förarbetet gjordes av Johan Westerlund, UV Öst. Fältarbetet har utförts av Magnus Rolöf, UV Öst.

Topografi och fornlämningsmiljö

Åby samhälle, omkring 5 kilometer norr om Norrköping, ligger i det inre av Bråviken, ett område som karakteriseras av långsmala dalgångar vilka utgjort havsvikar under stenåldern. Fornlämningens bildning präglas framförallt av kustanknutna boplatslämningar tillhörande den gropkeramiska kulturen från den mellan-neolitiska perioden. Utöver boplatserna finns också registrerade fyndplatser för stenyxor och gropkeramik.

Det nu aktuella undersökningsområdet ligger i sydöstsluttning på omkring 30-35 meter över havet och utgörs idag av villabebyggelse och tomtmark (se fig 2, bilaga 1). Några av de planerade schaktdragningarna låg inom den gropkeramiska boplatsen RAÄ 36. Schaktdragningarna berörde delvis asfalterad väg, men också tomtmark där chansen är större att moderna ingrepp inte förstört underliggande lager.

Omkring 600 meter mot nordöst återfinns RAÄ 92 (Kvillinge sn), ytterligare en boplatslämning från samma tid. Ytterligare ett par finns på andra sidan Pjältån någon kilometer väster om det nu aktuella undersökningsområdet (RAÄ 37 och RAÄ 139, Kvillinge sn).

Syfte och metod

Den arkeologiska förundersökningen genomfördes i form av schaktövervakning. Matjorden banades skiktvis av ned till den nivå där anläggningar kunde förväntas, varvid handrensning vidtog.

Dokumentationen genomfördes digitalt i Riksantikvarieämbetets informationssystem Intrasis.

Tidigare undersökningar

Sedan stenåldersboplatsen RAÄ 36 i Åby upptäcktes av Engström och Thomasson 1928 har ett större antal undersökningar av varierande grad utförts i och kring området (för en sammanfattning av undersökningarna fram till och med 1997, se exempelvis Gruber 1995; Larsson 1995; Gruber&Larsson 1999). Dessa undersökningar har framförallt varit koncentrerade till de övre (i nordväst på omkring 27-29 m.ö.h.) liggande delarna av fornlämningsområdet och har tagit fram ett rikt material. Dessa delar har också tolkats som boplatsens mer centrala del, ¹⁴C-daterat till tidsspannet 3520BC - 2920BC (kal. BC, 1 sigma efter Stuiver *et al.* 1998).

Det rika fyndmaterialet domineras av keramik. Även osteologiskt material och litiskt hantverksavfall främst i form av kvarts har hittats. Anläggningar som stolphål, gropar, stenskodda härdar och eventuella hyddrester och gravar har också dokumenterats. Det har diskuterats om dessa lämningar representerar faktiska boplatser eller rituella lokaler (jfr Gruber & Larsson 1999:18).

Söder om dessa centrala delar har undersökningar visat på att både de fyndbärande lagren och anläggningar avtar (Gruber 1995:24f). I de lägre liggande partierna österut (under 26 m.ö.h.) har inga indikationer på en fortsättning av boplatsen påträffats (Nilsson 2002).

Resultat

7 sökschakt togs upp inom undersökningsområdet (se fig 3, bilaga 2). Schakten omfattade drygt 15 löpmeter vilket motsvarade ungefär 8 m². Samtliga schakt hade en bredd av 0,6 m och ett djup av 0,6 m. Under grässvålen kom ett tunnare lager ljusbrun sand. Undergrunden som bestod av fin gulaktig sand, i vissa fall uppblandad med grus och stenmaterial, framkom på mellan 0,2-0,25 m djup.

Schakten koncentrerades till området i fornlämningens absoluta närhet, omkring 25-40 meter NV om Holms väg (fd Lindbyvägen). Små sökschakt togs upp med jämna mellanrum i trädgårdarna i sydöstslutningen som vetter mot de tidigare undersökta ytorna av RAÄ 36 och som idag utgörs av skolområde respektive en skogsdunge.

Inga anläggningar eller fynd framkom i något av schakten. I flera av trädgårdarna kunde ses spår efter markarbeten i form av terrasseringar och markutjämningsarbeten. Inget av schakten bedömdes komma i konflikt med fornlämning och de planerade markarbetena kunde genomföras utan fortsatta arkeologiska åtgärder.

Det kan dock inte uteslutas att de nedre liggande delarna av sydöstslutningen, närmare Holms väg, alltså kan innehålla rester av fornlämningen. Dessa ytor berördes inte av de nu aktuella arbetena.

Linköping i augusti 2004

Magnus Rolöf

Referenser

- Gruber, G. 1995. *Åby. Elva undersökningar senare...* Uppsats i påbyggnadskurs i arkeologi vid Stockholms Universitet Ht 1995 (otryckt uppsats). Stockholm.
- Gruber, G. & Larsson, M. 1999. *Åby - en gropkeramisk boplats*. Arkeologisk undersökning. Östergötland, Norrköpings kommun, Kvillinge socken, RAÄ 36. RAÄ, UV Öst, Rapport 1999:19. Linköping.
- Larsson, M. 1995. *Åby. En gropkeramisk boplats med en lång arkeologisk historia*. Arkeologisk förundersökning. Östergötland, Norrköpings kommun, Kvillinge socken, Häradsmarken 1:59, RAÄ 36. RAÄ, UV Linköping, Rapport 1995:11. Linköping.
- Nilsson, P. 2002. *Vid stenåldersboplatsen RAÄ 36 i Åby*. Förundersökning genom antikvarisk kontroll. Östergötland, Norrköpings kommun, Kvillinge socken, Åby. RAÄ, UV Öst, Rapport 2002:36. Linköping.

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 424-1677-2004
Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-7522-04, 2004-06-16
Projektnummer: 1520584
Undersökningstid: 9 augusti 2004
Projektgrupp: Magnus Rolöf, projektledare. Johan Westerlund, arkeolog.
Exploateringsyta: c. 180 m²/ 300 löpmeter
Undersökt yta: 8 m²/ 15 löpmeter
Läge: Ekonomiska kartan, blad 9G 0e Loddby, edition 2 - Maj 1980, x 6520000 y 1520000
Koordinatsystem: RT90 2,5 gon V.
Koordinater för undersökningsytans mittpunkt: x 6504677 y 1521529
Höjdsystem: Inget

Bilagor

Bilaga 1. Undersökningsområde

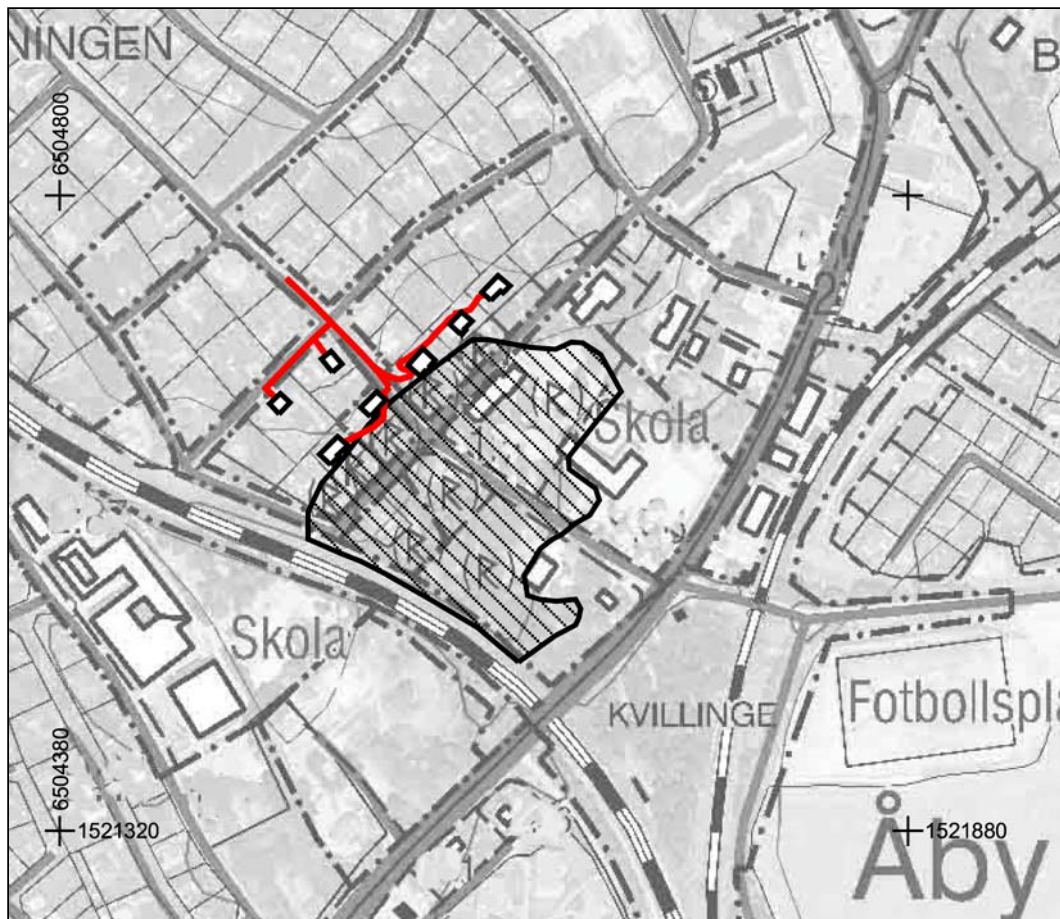

Fig 2. Utdrag ur fastighetskartan. Undersökningsområdet (linje) och de berörda fastigheterna noterade. Den skrafferade ytan motsvarar utbredningen på RAÄ 36.

Bilaga 2. Schaktöversikt

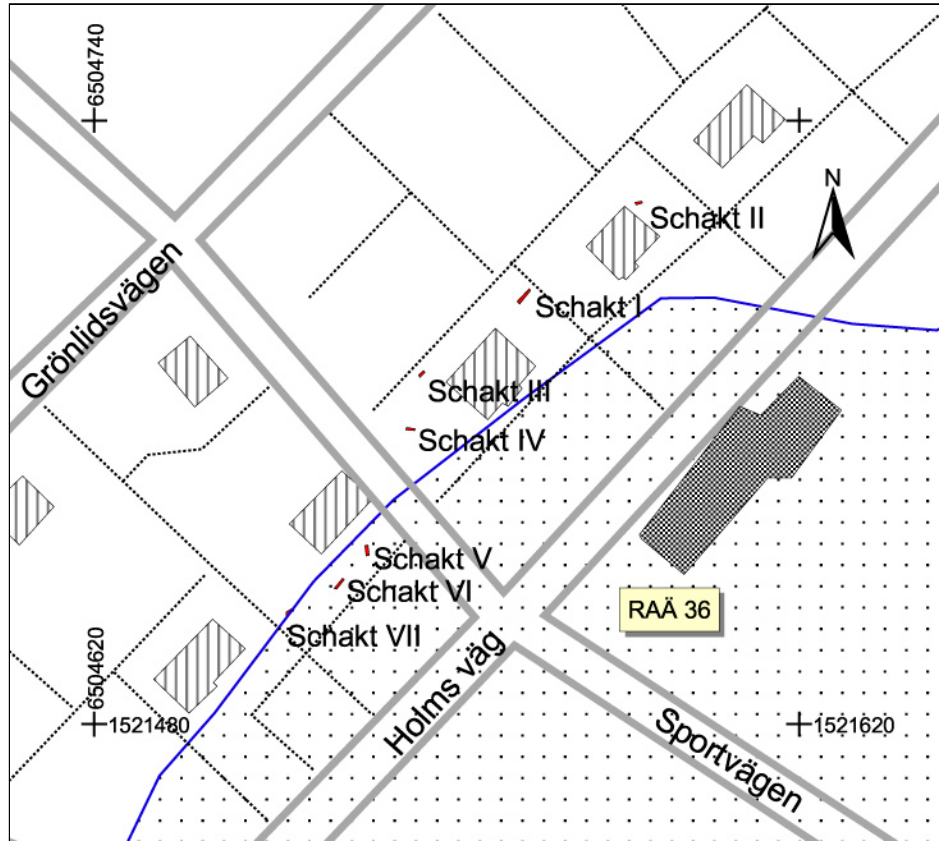

Fig 3. Schaktöversikt. Den skrafferade ytan motsvarar RAÄ 36.